

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

НАСТАНОВА

**З ОБЛАШТУВАННЯ БУДИНКІВ І СПОРУД
ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
ЕЛЕМЕНТАМИ ДОСТУПНОСТІ
ДЛЯ ОСІБ З ВАДАМИ ЗОРУ ТА СЛУХУ**

ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011

Видання офіційне

**Київ
Мінрегіон України**

2011

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО:** Публічним акціонерним товариством „Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву” (ПАТ „КиївЗНДІЕП”)
- РОЗРОБНИКИ:** В.В.Куцевич, д-р архітектури (керівник розробки);
Губов Б.М., Чернядьєва І.І., архітектори
- За участю:
ДУ „Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзєєва” АМН України (Акіменко В.Я., д-р мед. наук);
Український науково-дослідний інститут цивільного захисту МНС України (Ніжник В.В., канд. техн. наук);
Київський міський центр соціальної, професійної та трудової реабілітації інвалідів (Свет Є.О)
- 2 ЗТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:** наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від
№
- 3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ**

Право власності на цей документ належить державі.
Цей документ не може бути повністю чи частково відтворений,
тиражований і розповсюджений як офіційне без дозволу
Міністерства регіонального розвитку, будівництва
та житлово-комунального господарства України

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосування.....	1
2 Нормативні посилання.....	1
3 Терміни та визначення понять.....	2
4 Тактильні наземні та підлогові покажчики у будинках і спорудах громадського призначення для осіб з вадами зору. Технічні вимоги.....	6
4.1 Загальні положення.....	6
4.2 Вимоги до тактильних дорожніх покажчиків.....	8
4.3 Вимоги до тактильних покажчиків (на підлозі громадських будинків і споруд).....	10
5 Вимоги до проектування будинків і споруд громадського призначення із урахуванням потреб осіб з вадами слуху.....	12
Додаток А	
Бібліографія.....	14

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Будинки і споруди Настанова з обладнання будинків і споруд громадського призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху	ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011 Вводиться вперше
Здания и сооружения Указания по оборудованию зданий и сооружений общественного назначения элементами доступности для лиц с недостатками зрения и слуха	
Building and stretches Guidelines for equipping buildings and structures of public use with elements of accessibility for people with visual and hearing impairments	

Чинний від _____

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт поширюється на проектування та реконструкцію будинків і споруд громадського призначення з урахуванням потреб осіб з вадами зору та слуху, облаштування тактильних наземних та підлогових покажчиків у будинках і спорудах для осіб з вадами зору, а також інформаційне та інженерне обладнання для осіб з вадами слуху у приміщеннях (зонах).

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому Стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДБН В.2.2-17:2006 Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення

ДСТУ 2587:2011 Безпека дорожнього руху. Розмітка дорожня. Загальні технічні вимоги. Методи контролювання. Правила застосування

ДСТУ 4100-2002 Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування

ДСТУ-НБ В.2.2-31:2011

ГОСТ 4997-75 Ковры диэлектрические резиновые. Технические условия

ДСТУ Б В.2.7-117-2002 (ГОСТ 6787-2001) Будівельні матеріали. Плитки керамічні для підлоги. Технічні умови

ГОСТ 17608-91 Плиты бетонные тротуарные. Технические условия

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Акцент – тут: контрастний орієнтир, елемент архітектурного середовища, інформаційно значущий для відвідувачів (споживачів), у тому числі маломобільних груп населення.

Благоустрій ділянки – тут: комплекс заходів, що забезпечують доступність маломобільних груп населення і включають: створення штучного ландшафту (озеленення), вимощення доріжок для пішоходів і проїзної частини, влаштування зовнішнього освітлення, створення зон відпочинку та розваг на ділянці, а також інформаційне забезпечення відвідувачів.

Бордюр – огорожа шляхів руху і просторів однорідними елементами малої висоти, яка поєднує функції щодо критеріїв безпеки та інформаційності.

Виніс крони – розмір в плані від крайки крони до стовбура рослини, дерева. Тут: зона передбачуваної травмонебезпеки для маломобільних груп населення.

Габарити – тут: внутрішні („у просвіті”) і зовнішні („в чистоті”) розміри елементів архітектурного середовища (предметів і просторів) за їх крайніми виступними частинами.

Зона – тут: параметри і конфігурація функціонально організованого простору, не повністю відокремленого огорожувальними конструкціями.

Зона безпеки – тут: зона (смуга) біля краю функціонального елемента (площадки, майданчика), призначена для запобігання травмонебезпечних ситуацій.

Зона відвідувачів – сукупність приміщень і просторів у будинках і спорудах, призначених для відвідувачів

Зона надання послуг (обслуговування) – сукупність місць обслуговування в приміщенні або на земельній ділянці.

Ідентифікація – тут: однозначне розпізнання функціонального призначення об'єкта або зони ризику.

Інвалід із валами зору – особа, у якої повністю відсутній зір або гострота залишкового зору не перевищує 10 %, або поле зору складає не більше 20 %.

Карман – тут: ніша, простір, що прилягає до межі зони, приміщення комунікаційного шляху поза їх межами.

Катафоти – світлоогороджувальні панелі, призначені для розмітки і маркування поверхонь.

Комунікаційні простори – тут: зони, приміщення будинків і споруд, ділянок, призначені, головним чином, для руху по них людських потоків.

Комунікаційні шляхи – частини комунікаційних просторів, призначені виключно для руху.

Латеральний – крайковий, обмежуючий край.

Маячок – тут: світловий або звуковий пульсуючий орієнтир.

Місця обслуговування – тут: організовані та обладнані частини будинків, споруд, приміщень, зон для надання послуг відвідувачу. Включають в себе робоче місце, місце особи, яку обслуговують, можливо – місце очікування.

Пандус – споруда, що має позовжній уклон, який підвищує рівень доступності та зручності при вертикальному переміщенні.

Парапет – як правило, глуха огорожа перепаду висот. Тут: конструктивний елемент, що огорожує шляхи руху і функціональні простори, поєднує функції за критеріями безпеки та інформаційності.

Піктограма – символічний малюнок, частіше за все стилізований.

Підйом – різниця рівнів (вертикальний розмір) між найближчими горизонтальними площинами похилого шляху руху.

Приміщення індивідуального обслуговування (функціональне) – кабіна або кабінет, де здійснюється самообслуговування чи обслуговування маломобільних груп населення персоналом закладу (установи, підприємства). Габарити кабіни (кабінету) мають враховувати, як правило, можливість розміщення також супровідної особи.

Сигналізатори (сповіщувачі) небезпеки – спеціальні елементи, вбудовані у поверхню або такі, що прикладаються до поверхні пішохідної доріжки чи іншим елементам для попередження людей з ослабленим зором або незрячих про небезпеку на їх шляху.

Символіка – інформація для відвідувачів, яка відтворюється тактильним або графічним способом.

Табло – покажчики з механічним, електричним або іншим приводом зміни символів на їх робочій поверхні.

Тактильний – властивість об'єкта, що сприймається шляхом дотику, тобто торкання до нього.

Тактильний наземний, підлоговий покажчик – засіб відображення інформації, який являє собою смугу із різних матеріалів визначеного кольору і рисунку рифлення, що дозволяє інвалідам із вадами зору розпізнавати типи дорожнього або підлогового покриття шляхом відчуття на дотик стопами ніг, тростиною, або використовуючи залишковий зір.

Фактура – рельєфність опорядження поверхні.

Функціональна група приміщень – сукупність пов’язаних просторово і функціонально приміщень і комунікаційних просторів.

Хол – прохідна зала, як правило, прилягаюча до комунікаційного приміщення.

Шрифт Брайля – рельєфний спеціальний шрифт для незрячих і осіб, що слабо бачать.

Штучна нерівність – спеціально створене підвищення на проїзній частині дороги для примусового зниження швидкості руху, яке розташоване перпендикулярно до осі дороги

4 ТАКТИЛЬНІ НАЗЕМНІ ТА ПІДЛОГОВІ ПОКАЖЧИКИ У БУДИНКАХ І СПОРУДАХ ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ОСІБ З ВАДАМИ ЗОРУ. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

4.1 Загальні положення

4.1.1 Тактильні наземні та підлогові покажчики (далі – покажчики), за допомогою яких інваліди з вадами зору отримують інформацію про шляхи руху в населених пунктах (територія, забудова) та громадських будинках і спорудах (внутрішні простори, зони отримання послуг тощо), розміщуються на дорогах і вулицях населених пунктів у визначених місцях та на поверхні підлогового покриття громадських будинків і споруд.

4.1.2 Покажчики повинні надавати інвалідам з вадами зору необхідну і достатню інформацію, яка сприяє самостійній орієнтації в інфраструктурі міст, мікрорайонів, селищ та інших населених пунктів, у тому числі на дорогах та у громадських будинках і спорудах.

4.1.3 Покажчики повинні відповідати вимогам ДБН В.2.2-17 „Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення”.

4.1.4 Поверхня покажчиків повинна бути шерехатою, рифленою з протислизькими властивостями, відмінною за структурою і кольором від прилеглих поверхонь дорожнього покриття або покриття підлоги і має забезпечувати її розпізнання інвалідами з вадами зору на дотик і/або візуально (рис. 1-4).

4.1.5 Основні розміри, колір, форма рифлення, призначення, правила застосування, вимоги до поверхні покажчиків повинні відповідати вимогам цього стандарту, документації планування території населених пунктів, проектній документації на будівництво громадських будинків і споруд та нормативно-правовим актам у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

4.1.6 Залежно від місця встановлення покажчики поділяють на такі види:

- а) дорожні (наземні);
- б) підлогові (покриття на підлозі усередині будинків і споруд).

4.1.7 Залежно від призначення покажчики поділяють на такі групи:

- а) попереджувальні;
- б) направляючі.

4.1.8 Попереджувальні покажчики повинні забезпечувати можливість інвалідам з вадами зору орієнтуватися у просторі і уникати небезпеки, яка може нанести шкоду здоров'ю, на шляхах руху всередині громадських будинків і споруд, на території і в забудові населених пунктів по призначеним для них пішохідних маршрутах (рис. 2-3).

4.1.9 Направляючі повинні забезпечувати можливість інвалідам з вадами зору пересуватися у потрібному напрямку самостійно, без супровідної особи, усередині громадських будинків і споруд, на території і в забудові населених пунктів по призначеним для них пішохідних маршрутах (рис. 1, 4).

4.1.10 Матеріали, які використовуються для виготовлення покажчиків, не повинні перешкоджати очищенню житлової забудови, будинків і споруд від снігу бруду та сміття.

4.1.11 Покажчики повинні бути надійно закріплені, вони не повинні зсуватися і/або „задиратися” в разі їх контакту із взуттям або засобами реабілітації.

4.1.12 Покажчики повинні мати підвищену зносостійкість до інтенсивного механічного впливу (механічної дії). Термін використання покажчиків повинен відповідати термінові використання прилеглого покриття.

4.2 Вимоги до тактильних дорожніх показчиків

4.2.1 Тактильні дорожні показчики розміщують на тротуарах, проїзній частині доріг, на територіях виробничих підприємств УТОСу, житлових районів і мікрорайонів (кварталів) населених пунктів. Глибина рифлення для тактильних дорожніх показчиків має бути 7 мм (рис. 1-4).

Примітка. В даному Стандарті до дорожніх показчиків віднесено показчики, які встановлюються поза громадськими будинками і спорудами.

4.2.2 Призначення, форма рифлення і місце розташування тактильних дорожніх показчиків наведені у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

№ п/п	Призначення показчика	Форма і розміри показчика	Форма рифлення	Місце розташування
1	Увага, підземний перехід	Смуга завширшки 500 мм або 600 мм і завдовжки, що дорівнює ширині переходу, яка викладена на тротуарі перед початком переходу	Із конусоподібним рифленням	На відстані 800 мм від крайки першої сходинки
2	Увага, наземний перехід	Смуга завширшки 500 мм або 600 мм і завдовжки, що дорівнює ширині переходу, яка викладена на тротуарі перед початком переходу	Із поздовжнім рифленням	На відстані 800 мм від крайки проїзної частини
3	Увага, наземний перехід під кутом 90°	Смуга завширшки 500 мм або 600 мм і завдовжки, що дорівнює ширині переходу, яка викладена на тротуарі з двох боків перед поворотом на перехід	Із рифленням, розташованим по діагоналі	На відстані 800 мм від ліній, що є продовженням крайки переходу
4	Увага, світлофор	Квадрат, що викладений навколо щогли світлофора і який скла-	Із квадратним рифленням	Навколо щогли світлофора в обхват

Кінець таблиці 4.1

№ п/п	Призначення показчика	Форма і розміри показчика	Форма рифлення	Місце розташування
		дається із 4-х плит зі стороною плитки, що дорівнює 500мм×500мм		
5	Увага, перешкода	Смуга, викладена по контуру перешкоди, завширшки 500 мм	Із квадратним рифленням	На відстані 800 мм від перешкоди
6	Увага, поворот ліворуч (праворуч)	Плита зі стороною квадрату, що дорівнює 500 мм × 500 мм	Із рифленням, розташованим по діагоналі	На місці повороту

4.2.3 Наземні пішохідні переходи для інвалідів з вадами зору являють собою штучні нерівності монолітної конструкції.

4.2.4 Облаштування наземних пішохідних переходів для осіб з вадами зору повинно відповідати вимогам ДСТУ 4100 і ДСТУ 2587.

4.2.5 Покриття наземного пішохідного переходу для інвалідів з вадами зору повинно відрізнятися від покриття тротуару і проїзної частини дороги.

4.2.6 Для тактильних дорожніх показчиків, які встановлюються на тротуарах, рекомендується застосовувати бетонні тротуарні плити розмірами 300 мм × 300 мм або 500 мм × 500 мм, із рифленою лицьовою поверхнею, виготовлені за ГОСТ 17608.

4.2.7 Дорожні показчики із тротуарних плит, встановлені на тротуарі, повинні виступати над його поверхнею не більше ніж на 10 мм з плавним переходом, скосом.

4.2.8 Як показчики на території підприємств і закладів обслуговування, житлових районів та мікрорайонів (кварталів) можна застосовувати доріжки з гравійним покриттям.

У місцях перетину двох доріжок рекомендується влаштовувати майданчики, що підвищуються на 30 мм над полотном доріжок. Від майданчиків із чотирьох боків обладнують спуски-пандуси з кутом уклону 3 %.

ДСТУ-НБ В.2.2-31:2011

Для полегшення орієнтування покриття доріжок, що перетинаються, у місці стику можуть відрізнятися одне від одної, наприклад, асфальт – гравій, асфальт – плитка або гравій із відмінними розмірами фракцій – 20, 40, 60 мм.

4.2.9 Перед входними дверима будинків і споруд на відстані 500 мм на підступаючих до них доріжках облаштовують площадки із покриттям, що різко відрізняється від покриття основної доріжки (сітка, гравій, ґрати, тротуарні плити тощо).

4.3 Вимоги до тактильних підлогових покажчиків (на підлозі громадських будинків і споруд)

4.3.1 Тактильні підлогові покажчики розміщують у коридорах і на площадках сходових маршів громадських будинків і споруд для позначення інвалідам з вадами зору напрямку руху, а також для попередження їх про можливу небезпеку на шляху руху. Глибина рифлення для тактильних підлогових покажчиків за формою рифлення повинна бути 5 мм (рис. 1-4).

4.3.2 Призначення, розміри, форма рифлення і місце розташування тактильних підлогових покажчиків наведені у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

№ п/п	Призначення покажчика	Розміри покажчика	Форма рифлення	Місце розташування
1	Увага, крайня сходинка сходового маршу	Смуга по ширині і довжині сходинки	Із конусоподібним рифленням	На відстані 600 мм від крайки крайньої сходинки
2	Направляючі доріжки	Смуга завширшки не менше 500 мм	Із поздовжнім рифленням	Вздовж стіни на відстані не більше 1000 мм від стіни
3	Увага, перешкода	Смуга, викладена по контуру перешкоди завширшки 300 мм	Із квадратним рифленням	На відстані 600 мм від перешкоди

Кінець таблиці 4.2

№ п/п	Призначення показчика	Розміри показчика	Форма рифлення	Місце розташування
4	Увага, поворот ліворуч (праворуч)	Плита зі стороною квадрату, що дорівнює 500 мм × 500 мм	Із рифленням, розташованим по діагоналі	На місці повороту

4.3.3 Тактильні підлогові показчики можуть бути виготовлені з різних матеріалів, що мають протислизькими властивостями, в тому числі із керамічних плиток відповідно до вимог ДСТУ Б В.2.7-117.

4.3.4 Якщо в коридорах громадських будинків і споруд покладені килимові доріжки, то для позначення бічних проходів їх килимову доріжку прокладають під магістральною килимовою доріжкою.

4.3.5 У приміщеннях промислових будівель і споруд як підлогові показчики можуть бути використані діелектричні гумові килими відповідно до вимог ГОСТ 4997, завширшки не менше 500 мм. Форма рифлення має відповідати призначенню, вказаному в таблиці 4.2.

Для позначення бічних проходів у коридорах будинків і споруд можна використовувати діелектричні гумові килими, які підкладають під гумовий килим, що позначає магістральну доріжку.

4.3.6 Для позначення виходу з будинку і споруди застосовують різні матеріали завширшки 500 мм і завдовжки, що дорівнює ширині дверей, викладені на відстані 1500 мм до дверей з квадратним рифленням (рис. 2).

Якщо перед виходом із будинку і споруди покладено магістральну килимову доріжку, для позначення виходу під магістральною доріжкою поперек неї додатково підкладають смугу килимової доріжки завширшки 200 мм.

4.3.7 Для позначення повороту напрямку руху застосовують матеріали із рифленням, розташованим по діагоналі. Для позначення повороту ліворуч використовують ліву діагональ, повороту праворуч – праву діагональ (рис. 4).

5 ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ БУДИНКІВ І СПОРУД ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ІЗ УРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ ОСІБ З ВАДАМИ СЛУХУ

5.1 При проектуванні будинків і споруд громадського призначення із урахуванням потреб осіб з вадами слуху повинні виконуватися вимоги ДБН 360, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, ДБН В.2.2-16, ДБН В.2.2-17, ДБН В.2.2-18, ДБН В.2.2-20, ДБН В.2.2-23, ДБН В.2.2-25, ДБН В.2.2-26.

5.2 Проектування із урахуванням потреб глухих і тих, що слабочують, полягає не у створенні особливих умов і зміні параметрів зон і просторів у будинках і спорудах, а у врахуванні їх потреб на ранніх стадіях проектування стосовно акустики приміщень, отримання необхідної інформації і організації сурдопереводу.

Для полегшення орієнтації інвалідів з вадами слуху рекомендується передбачати звукопоглинаючі поверхні, такі як перфорована багатошарова акустична стеля, килимове покриття підлоги тощо.

5.3 Проектування громадських будинків і споруд з урахуванням потреб осіб із вадами слуху полягає в тому, що при розрахунку часу реверберації необхідно враховувати, що при малому часі реверберації мова може бути нерозбірливо сприйнятою зазначеними особами. Якщо час реверберації надто тривалий (наприклад, у зальних приміщеннях), фоновий шум і луна не тільки заважають сприйняттю мови, але й несприятливо позначаються на особах із вадами слуху.

5.4 У громадських будівлях і спорудах, які розраховані на постійне відвідування або перебування в них інвалідів із вадами слуху, рекомендується передбачати додаткові системи звукопідсилення.

5.5 Для полегшення орієнтації інвалідів з вадами слуху рекомендується передбачати звукопоглинальні поверхні, такі як перфорована багатошарова акустична стеля, килимове покриття підлоги тощо.

5.6 Серед телефонів-автоматів рекомендується встановлювати чітко позначений апарат із індивідуальним обладнанням для осіб з вадами слуху.

5.7 У зонах інформаційних служб, торговельних кіосків, буфетних і барних стійок тощо освітлення повинно забезпечувати можливість читання по губах. У цих зонах не рекомендується влаштувати скляні екрани, так як вони можуть давати відображення та відблиск, що заважатиме глядачевому сприйняттю.

5.8 Громадські будинки і споруди рекомендується оснащувати послідовною і повною (від входу до окремих приміщень) візуальною інформацією, щоб інваліди із вадами слуху і мовлення мали змогу орієнтуватися без додаткового спілкування, в разі якого виникають труднощі. Кожна кімната і приміщення повинні бути чітко позначені, знаки (показчики) мають бути крупними і максимально освітленими.

5.9 У будинках і спорудах, де передбачена звукова інформація, необхідно застосовувати дублювання інформації написами на дисплеях і табло.

5.10 Система пожежної сигналізації повинна мати світлову сигналізацію поряд із звуковою.

ДОДАТОК А
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Указ Президента України від 18.12.2007 р. № 1228/2007 „Про додаткові заходи щодо соціального захисту осіб з обмеженими фізичними можливостями”.
2. Альбом технічних рішень обладнання елементами безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями до об’єктів житлово-комунального призначення. Посібник з проектування. – К.: КиївЗНДІЕП, 2010. – 128 с.
3. Методичні рекомендації з обладнання будівель громадського призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху. – К.: КиївЗНДІЕП, 2011. – 112 с.